

4.เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

-เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้รอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และมีความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

-เงื่อนไขที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5.แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ดังนั้น คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง โดยนัย คือวิถีชีวิตที่พอเพียง และสมดุลระหว่างคนกับคน และคนกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและจิตภาพ โดยมีมิติผูกพันในส่วนของบุคคล พอเพียงทางเศรษฐกิจ คือพอกินพอใจอย่างมั่นคง และพอเพียงทางจิตพิสัยทั้งอุตมการณ์ โลกทัศน์ ค่านิยมและต่อสังคมมิติ ในส่วนของสังคม คือพื้นฐานทางสังคมที่พอเพียงสมดุลเข้มแข็ง ของชุมชน ทั้งทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การบูรณาการและวัฒนธรรม

การปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การปรับเปลี่ยนของสังคมไทย

ปรากฏการณ์ทางสังคม เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในหลายๆมิติ การจะบูรณาการ มโนทัศน์ต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์สังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อวิเคราะห์ถึงโครงสร้างวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิถีชีวิตทั้งหมดของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องพิจารณา 3 องค์ประกอบไปพร้อมกัน คือ

1.ระบบการผลิต หรือ ระบบการทำมาหากิน การต่อสู้เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดของมนุษย์ทำให้เกิดระบบการผลิต เกิดการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆซึ่งในสังคมดั้งเดิมของมนุษย์อาศัยพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลักทำให้คนรู้จักจัดการระบบความสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยสร้างความเชื่อต่างๆขึ้นจนทำให้เกิดเป็นระบบคุณค่า เกิดการนับถือศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ

2.ระบบการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน เช่น ครอบครัว เครือญาติ และชุมชนรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน แนวคิดดังกล่าว แสดงความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงระหว่างระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระบบคุณค่าและโลกทัศน์ กับความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ

3. ระบบความเชื่อ อันประกอบด้วย ระบบคุณค่าทางวัฒนธรรม ความไว้วางใจทางสังคมนี้เกิดขึ้นได้โดยเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ด้วยการสร้างบรรทัดฐานแบบพึ่งพาอาศัยกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและกฎเกณฑ์กติกาก่อความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันขึ้นมา พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการบังคับทางสังคมและการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้บรรทัดฐานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

เอกสารให้ความรู้แก่ประชาชน ด้านเศรษฐกิจพอเพียงกับการ พัฒนาที่ยั่งยืน

จัดทำโดย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกุ่ม

อำเภอสองพี่น้อง

จังหวัดสุพรรณบุรี

การให้ความรู้แก่ประชาชนด้านเศรษฐกิจ พอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

*****

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึง แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนให้ดำเนินไปในทางสายกลางของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา การบริหารประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อนำมาซึ่งความเจริญเป็นสิ่งที่ทุกสังคมปรารถนา และพยายามหาหนทางไปสู่เป้าหมายด้วยวิธีการต่างๆตามระบบความคิด ความเชื่อ และกำหนดอุดมการณ์ เป้าหมาย นโยบาย และกลยุทธ์การพัฒนาที่มีผลสืบเนื่องไปถึงวิถีการดำรงชีวิตต่างๆของคนในสังคม

ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นความต้องการของมนุษย์ โดยภาพรวม มี 2 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการพื้นฐานของชีวิต เป็นความต้องการเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ตามควรแก่เกื้อกตภาพ หากพิจารณาในทางพุทธศาสนา คือ ความต้องการปัจจัยเพื่อความมีอยู่ เป็นอยู่ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นความต้องการอันมีขอบเขตจำกัดต่อคุณภาพชีวิต
2. ความต้องการทางจิตภาพ เป็นความต้องการทางจิตใจในวิถีสังคม เพื่อตอบสนองสิ่งที่นอกเหนือจากกายภาพ มีทั้ง ภาวดีัฒหา คือ ความอยากมี อยากเป็น และวิภาวดีัฒหา ความไม่อยากมี ไม่อยากเป็น เช่น ความต้องการด้านความรัก ความสุขที่ตนเองคาดหวัง

การมีชื่อเสียงเกียรติยศ เพื่อให้สังคมยอมรับ เป็นความต้องการเสพสิ่งปรนเปรอ ที่ไม่มีขอบเขตหรือไม่จำกัดตลอดจนการปฏิเสธสิ่งของตนเองไม่ต้องการ เช่น ไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ต้องการความล้มเหลวในชีวิต ไม่ต้องการให้ใครมาดูถูกดูหมิ่น เป็นต้น

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักกัน และเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเพียงพอ วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์อยู่และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ขณะนี้ไม่กระทบกระเทือนจากพองสบู่แตก ไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมงและการท่องเที่ยว

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชวบวบ เดียวจนเดียวรวยแบบกะทันหัน เดียวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ ประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ติดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

หลักพิจารณาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นกรมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา
2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้
  - ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
  - ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
  - การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โอนาคตทั้งใกล้และไกล